

FAMILIA

BUDA-PESTA

11 Maiu st. v.

23 Maiu st. a.

Va eși joi'a și duminică.

Redacțiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 36.

ANULU XIV.

1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Roman'a 2 galbeni.

Merulu fatalu.

— Novela istorica. —

I.

Jubileulu secularu.

— Déca ar învia nemuritorulu Constantin, și ar vedé cum serbéza stranepotii sei memori'a opului seu mareșal, ce bucuria ar sânti!

— Lasa, amice Marciane! eu nu știu, bucurá-s'ar ori intristá-s'ar?

— Pentru ce?

— Pentru că atunci când a fondatu cetatea, nu credu sè fia cugetatu, că imperiulu va fi zguduitu asiá cum îl vedemu noi.

— E dreptu. Tu, stimat Antemiu, judeci mai rece. Anii tei, și esperințele tale îți împunu atare judecata.

— Cugeta numai la starea Romei cei vechi, a careia stea a începutu a se întunecá, făcându-se obiectu de pradă barbarilor! Éra Rom'a acést'a noua înca e amerintiata, aci de Goti, aci de Huni, aci de Persi; încât anim'a mi se scaldá în lacrimi, căci anii adêncei mele betrânetie nu-mi permitu a puté alungá pericolulu.

— Nu te superá de fel, pré demnule veteranu! Ddieu sè-ti lungésca numai firulu vietii, cá sè ni poti dá svaturi. Aci sântemu noi cei mai tineri, cu junele împeratu în flórea etàtii, cu întielépt'a August'a Pulcheri'a, cu puternic'a nóstra armata! Vom reusi. Eu speru!

— Dulce imi suna cuvintele tale, iubite Marcia-

mai alesu avându o sora asiá démna, cum este Pulcheria.

— Pulcheria e brava femeia. E dauna, cá nu s'a nascutu barbatu. Dar Teodosiu are acea sminta, cá se pré lasa în ajutorulu altora. Acuma e de 30 ani, și nu a pré aretatu o independintia óre-care.

— Sub protectiunea unui Antemiu, și a unei Pulcherie, credu că nici n'a avutu trebuintia de independintia.

— Tu esti optimistulu celu mai mare; audia-te cerulu! Eu din parte-mi cu ánima liniscita asteptu óra mortii, de óre ce am pututu plini intentiunea repausatului împeratu, și am pututu predá tronulu și corón'a minorenilor sei sucesori.

Acestu discursu curgea între doi barbati de statu, naintea bisericeii sântilor apostoli din Constantinopolu, în 30 maiu 430.

Si diu'a de 30 maiu a fost de mare însemnatate pentru Constantinopolu. În 30 maiu 330 a înaguratu marele împeratu Constantin cetatea sa. Si successorii serbau aniversari'a dílei de 30 maiu în totu anulu, cu cea mai mare pompa.

În anulu 430 erá acést'a dí de 30 maiu dupla serbatóre, erá jubileulu secularu!

În bisericea catedrala a sântilor Apostoli, în care s'a depusu și osamintele împeratului Constantin, tocmai când cei doi barbati de mai sus, convorbiau asiá, se tinea Te-Deum, întru onórea dílei.

În forulu din naintea bisericeii stá în frunte o carutia cu siese cai albi. În carutia stá statu'a sântului împeratu, în marime naturala, adusa din Basilic'a¹⁾ senatului imperialu. De a drépt'a și de a stâng'a carutiei, ostasi cu luminári de céra aprinse. Pe lângá cai mai multe síre de luptatori albi, rosii, vênети și galbeni; numiti asiá dupa colórea vestmintelor, cari povatiuiau caii și caruti'a, și luptau și goniau caii în circus. Éra în fondu tóta garnison'a armatei din cetate în plina parada, calareti și pedestrasi, cu coifuri, scuturi și lance.

Veteranulu Antemiu, generalissimulu armatei, unu septuagenaru onorabilu, se distingia prin scutulu de aur de pe peptu, pe care erau scrise învingerile sale a supra Isaurilor și Persilor, și prin tog'a patriciala.

Marcianu Traculu, unu barbatu robustu între 40 și 50 ani, senatoru de frunte, înca avea pe umere tog'a patriciala.

Acesti barbati de statu aru fi continuatu dis-

¹⁾ Basilic'a (cas'a împeratésca) la Romani edificiu cuadratu lunguretiu, cu mai multe nái de arcuri și colonne paralele, în frunte rotundu, pentru Tribunalu, aci se tinea adunările de statu și comerciu. De la Basilica își-ie originea bisericea româna creștina.

cursulu infratu, déca o mișcare din internulu bisericeci, nu li semnalá terminarea oficiului bisericescu, si esírea împeratului.

Imperatulu Teodosiu II celu tineru, în etatea cea mai frumósá, de 30 ani, bine crescutu, cu o demnitate în espresiunea feței sale, a avutu în acestu momentu corón'a tatâne-seu cea cu prețioáse diamante pe capu, paliu purpuriu pe umere, carele erá cu multe figuri brodate în auru, si în picíore caltíuni rosii.

Elu pasiea din biserica spre carutí'a sa aurita si provedíuta cu perdele, la care erau prinsu doi cai albi, minunatu înfrónati, care la óre-care distantia il asceptá, si de a drépt'a lui sor'a sa mai mare Augusta Pulcheria, îmbracata în vestminte simple albe, cu velulu calugaríei pe capu.

Suit'a cealalta erá compusa din ministri si senatori.

Când a trecutú împeratulu pe lângá Antemiu si Marcianu, acestia au salutatu cu tóta reverintí'a, éra multímea a eruptu în vivate entusiastice.

Imperatulu si Augusta Pulcheria suindu în carutí'a, au trasu la palatulu imperialu, postându-se acolo pe teras'a de a supra porticului celui de colónada alu palatului, asteptându conductulu.

Augusteonu, forulu de frunte, o piatí'a ampla, este spre sudu de la biseric'a catedrala. Ací pe plattoulu întinsu alu unei coline, care dupa Pera este cea mai înalta, si care în forma de terasa se întinde spre mare, predominându astfel Marmor'a, Bosporulu si Cornulu de auru, erau cladite cele mai de frunte edificie a Romei nóue. Spre apusu între portici cu gradine mari, se redicau cu maiestate palatíele împeratesci; spre resaritu Octogonulu, edificiu grandiosu optu-unghiulariu, academi'a de atunci; spre nordu Hipodromulu — circusulu — lui Constantin, si spre sudu biseric'a Sofiei. Augusteonu se numiá acestu foru pentru acea, căci ací a statu column'a cea mare de porfiru redicata în onórea Elenei, împerates'a mama, de catra Constantinu.

Conductulu avea sè trecá prin acestu foru, catra Hipodromu. Pe tóte stradele, pe unde mergea conductulu, erau redicate porti de triumfu.

(Va urmá.)

Georgiu Traila.

Martirele libertátii italiene.

(Fine.)

Indesiertu se 'ntrepusera mai multi mêmbrú chiar din famili'a regésca pentru nefericit'a; ánim'a mpietrita a regelui nu se putú muia.

Se mai fece o ultima încercare, anume prin princess'a *Maria Clementina*, soț'a principelui de coróná, nor'a regelui Ferdinandu. Asta princessa juna își pastrase ánim'a sêntitóre, de si întréga curtea bourbona erá tirana si corrupta. Ea ênsasi, nascându unu erede de tronu, erá mama de câtva timpu.

În famili'a regésca Neapolitana domniá obiceiulu, în urm'a caruia, princess'a, care doná țierei unu mostenitoru, putea cere de la rege trei semne de bunavointia. Cá Mari'a sè fia cu atât mai sigura de împlinirea cererii ei, voiá sè pretinda o singura grația. O fila de hártia, continându suplic'a ei în cuvinte

emotíonátóre, fu pusa în léganulu nou-nascutului. Radicându regele baiatulu din léganu, la 'nceputu se parea pré fericitu, îl guguli si îl laudá, că e plinu de putere si sânetosu. Atunci observá hárti'a si 'ntrebá pe princessa, ce contíne?

— Grația, ce voiú de la MVóstre, — respunse princess'a, — nu trei, ci un'a, care cu atât mai vêtos dorescu sè mi-o acórde ánim'a nobila a M. Vóstre.

— Pentru cine te rogi? — întrebá regele.

— Pentru nenorocít'a Sanfelice . . .

Audíndu regele aceste, aruncá o privire atât de furiósa a supra princessei, încât acést'a nu putú vorbí mai departe.

Regele, aprinsu de mâniá, aruncá copilulu în brațele mamei, si far' a díce o vorba iesí iute din odaí'a, în care nu întrá multu timpu dup'aceea.

Pe când nobil'a si tiner'a princessa versá lacrimi amare, crudelulu rege ordoná îndeplinirea pedepsei de mórte. Captiv'a parasi carcerulu din St. Elmo, spre a fi decapitata în piatí'a din Neapolea. Princess'a Mari'a muri curundu dupa asta scena trista; ea se adoréza în Neapolea înca si astadi, cá o sânta.

Dar nu numai regele, care voiá sè stirpésca cu sabia si focu totu ce serviá libertátii, ci chiar partisanii Luigiei înca dubitau de îngrecarea ei, fiind că ea trecea totu-de-una d'o copila virtuósa si morala.

Cei ce nu voiáu sè créda în decaderea ei, paru a avé dreptu în urm'a rezultatelor cercetárilor mai nóue. Se díce adeca, că minciun'a ast'a ar fi stêrnít'o amicii, în scopulu d'a o scapá si c'ar fi cástigatu pe partea lor pe mediculu caruia i coneredíuse judecatori'a cercetarea. Captiv'a statú dóue-spre-díce luni în carcerulu din Palermo, far' a devení mama.

Judecatoriulu supremu, unu gâde seteosu de sânge, se 'nfuriá de mâniá vedíndu-se 'nsíelatu. Elu chiamá mediculu la sine si i fece împutári aspre. În consciintí'a, el n'a facutu o nedreptate voindu a scapá viétí'a unui omu cu pretíulu unei mintíuni, mediculu nu se intimidá de tîenut'a amenintátóre a judecatoriului. Elu observá 'ndata, că judecat'a a aflatu adeverulu si nu dubitá că nefericit'a e pierduta; d'aceea respunse judelei cu cea mai mare linisce:

— Cá sè scapu o viétia femeiesca, dle presídinte, asíu fi disu, că si dta esti în stare binecuvântata.

S A L O N U

Principele Carol la armata.*)

Pitesci 12 maiu (30 aprilu.)

Domnule redactoru,

Astadi avuramu din nou o serbatóre splendida, o serbatóre solemna, manifestata de întregulu poporu atât alu capitalei Argeşului, cât si de poporulu ruralu, veniti din departare, cá sè póta salutá pe suveranulu si Domnulu Românilor Carol I.

Cunósceti fórte bine ânim'a blânda si amicala a Românilor, prin urmare nu mai am trebuinţia a ve spune, cu ce bucuria si entusiasm a fost primitu Domnitorulu la sosirea sa în Pitesci. Totulu ce a fost suprinďiatoru mai multu, primirea ce i s'a facutu pe la tóte garile de la tíera; aci poporulu isi lasá matur'a si sap'a, si alergá în masse sè întimpine pe Domnitoru, aclamându-lu cu frenesia: „Sè traiésca Voda si armat'a româna!“

Venirea Domnitorului are unu caracteru cu totulu militarescu, începêndu cu revist'a trupelor concentrate în partile aceste si în Români'a mica.

Trenulu domnescu sosi aici în 29 aprilu (11 maiu) la 8 óre si 21 minute sér'a. La gara asteptá o multíme de poporu, în frunte cu dlu prefectu Costica Racovitia, tóte autoritáţile civile si militare, apoi dlu generalu de divisie G. Racovitia, comandantele divisiei III active, la care apartínu trupele cantonate în giurulu Pitescilor. Discursuri nu s'au tínutu. Dupa unu micu repausu, au plecatu în orasiu, tragêndu la casele dlui locot. colonelu Gorjanu.

Astadi a mersu la biseric'a St. Nicolae, a ascultatu miss'a, si dupa aceea luându unu dejunu fórte simplu (óue si cafea c. lapte), a plecatu la loculu unde armat'a il asteptá.

Cortegiulu domnescu a fost imposantu. Domnitorulu erá însocitu de cas'a sa militara, de ministrulu de resboiu Cernatu, capulu statului maioru generalu colonelu Falcoianu, de inspectorulu generalu alu armatei dr. Davila si de o multíme de poporu. Secsulu frumosu a fost celu mai numerosu.

Câmp'i'a întinsa dupa délulu Pitescilor, numita „Crucea Nemţésca“, ni presintá unu aspectu din cele mai frumoşe.

Armat'a concentrata în ordine de bataia asteptá pe capitanulu ei, plina de mândria si voiosia.

Aci au fost 2 regimente rosiori, primul si alu doile; dóue regimente de dorobanti (curcani), alu 8-le si alu 5-le; dóue regimente de calarasi, alu 5-le si alu 8-le; si regimentulu alu 4-le de artileria.

Dupa trecerea în revista a tuturor trupelor, Voda ordoná manevrele pe regimente. S'a începutu cu curcanii, apoi cu rosiorii si în fine cu calarasii. Artileri'a n'a facutu nimicu, din caus'a terenului pré micu.

Ar fi de prisos a obosi pe cetitórele „Familiei“ cu amenuntele militaresci. Voiu spune numai atât'a, cá dupa parerea mea si a altor ómeni esperti chiar straini, armatele cele mai vechi si mai bine organisa-

te trebuie sè admire pe acesti bravi Români. Totu regimentulu erá cá unu singuru omu.

Ajungêndu la rosiori, tóta lumea a fost încântata de ei. Insusi Voda se vedea suriditôndu de bucuria la pasirea lor în atacu; tóte se faceau cu cea mai mare precisiune.

Asemenea si calarasii.

Inse defilarea a încoronatu tóta oper'a. Cavaleri'a si artileri'a au facut'o în frontu deschisu pentru atacu si în galopu. Aci se póte vedé bunulu soldatu, aci isi culege comandantele lauri séu spinu. Nu crediú, cá numai unulu dintre cei presinti ar fi pututu contestá regularitatea si bun'a dispositiune cu care s'a facutu defilarea. Toti strigau: „Bravo! Copiia nostri!“

Music'a rosiorilor întoná marsiulu lor. Sublimu! Câte ânimi n'au remasu înrobite, vai!

Dupa finire, Voda chiamându corpulu oficierilor, le-a multiamitu pentru bun'a îngrigire a soldatilor, si acestor din urma le multiamí pentru bun'a lor purtare si devotamentu pentru patria, exprimându-si speranti'a, cá si pe viitoru se vor aretá demni de numele ce-lu póta. Intréga armat'a erupse într'unu freneticu: „Ura!“

Pe la ór'a 10^{1/2} deminét'i'a Domnitorulu s'a ren-torsu în orasiu, si la 11^{1/2} a plecatu cu trenu specialu spre Slatina, Craiova si de-acolo la Bistritia pe Oltu în sus.

Cu acésta ocaziune mai am de notatu, cá s'a întêmplatu si altele vrednice de a fi cetite.

O dómna din societatea buna avea buchete de flori pré frumoşe, pentru cine? Nu sciú. Dara apropiându-se generalu Davila de dên's'a, i presintá unu buchetu de flori.

Domnitorulu, carele observá acést'a, dise:

— Si mie nu-mi dati?

Dam'a nóstra înrosi de francheti'a Domnitorului, si respunse:

— Am si pentru Mari'a Vóstre.

Dómn'a fiind în coupée (trasura) si Voda calare, se casniau a ajunge la scopu. Dar calulu Domnitorului nu voiá sè se apropie de trasura.

Voda dise calului:

— Ah! de la dame nu me lasi sè iau flori; dara la glóntie ai sciutu sè me duci!

Acuma totu de aste se vorbesce. Si de cele tragicomice înca s'au întêmplatu.

Aci vedeai câte unu mai slabu trêntitu la pamêntu de multíme; aci vedeai câte o trasura cu dame resturnata; aci câte unu tineru elegantu fara giubeau, cáci îndesându-se prin multíme sè ajunga în primele linii, cá sè-lu védia lumea cá are cosnitia în capu, viniaiu soldatii facêndu-si esercitiu, si asiá multimea trebuia sè fuga, ér giubeanulu ajungea sub cai, si tinererulu nostru mergea cu capulu golu, jelindu 25 fr. ce i-a perduto.

Argesianulu.

3/15 maiu în Viena.

— 16 maiu.

Díu'a de 3/15 maiu, cá si în alti ani, nu putea sè nu stêrnésca în inimele tinerimei rom. din Viena unu nobilu entusiasm.

De si departe de patria, în mijloculu unui elementu strainu, ea nu s'a pututu desbracă de datin'a Românilui, de a-si cinstí dílele sale de serbatóre.

*) Din lips'a spatiului „Conversarea cu cetitórele“ a trebuitu sè se suprimu din nr. acesta.

Abiá sunara 8 óre si românasii noștrii în vestminte serbatoresci se aflau în biseric'a garnizonei, unde venerabilulu preotu militaru Popoviciu sânti unu parastasu în memori'a martirilor libertății din 1848.

Dupa serviciulu divinu, șfatulu comunu decise sè facemu o excursiune la tiéra, unde la largulu nostru sè ne putemu versá simțiemintele inspirate de acéșta dî epocala.

La 2 óre d. m. ne aflámu cu totii la gar'a sudica. Când tocmai sè plecámu, éta betrânnulu preotu în vestmêntu de parada, pe care straluciau 2 medalii câștigate prin batalii în síru de 30 de ani în serviciulu militar. La vederea acéștui Nestore alu nostru erupseram cu totii în unu „Preoti cu crucea 'n frunte, căci óștea e crestina!“

Peste o óra ne aflámu lângá satulu Hinterbrüll, însíratu la mese sub o umbra de copaci. Giuru de acéștu nou câmpu alu libertății se rotíá unu síru de stânci, acoperite cu o séma de brazi betrâni, din care își vêriau fruntea afara niste ruine de castele si turnuri învechite.

Pe faci'a fia-caruia se cetiá entusiasmulu când dlu drd Octaviu Blasianu rostí o cuvêntare ocașionala, neîncetatu întrerupta de vivate si ciocniri.

Apoi Barbulu societății trase din cobza unu Calusieru. Sè fi vedíutu cum sburau feciorii giuru de unu copaciu grosu, cá unu cercu de vulturi în aretulu unui piscu! Unii nemti ce erau de faci'a priviau uimiti cu ochii inholbati, schimbându din picíóre . . .

Nu lipsiau Hore, care de care mai înimate, toasuri, cânturi naționale si vivate în memori'a barbatilor de vecnica pomenire: Barnuțiu, Iancu, Buteanu etc. etc.

Când între strigate de „Sè audimu „Urdic'a“, (fói'a societății, redigiata de dlu Mihaiu Lazaru,) acéșta dete cetire unei poesie festive, care aduse la culme inimarea societății.

„Destépta-te Române!“ fu întonatu în mai multe rënduri si acompaniatu de dlu Muresianu pe piano si de dlu Blasianu pe violina, încât resuná codrulu si stâncile par' cá șioptiau un'a alteia entusiasmulu prin echouri fantastice.

Intr'acea între jocuri si cânturi naționale nici nu observámu, cá 10 óre trecusera, si noi amu remasu de trenu.

Nu desperámu, ci punându în frunte pe betrânnulu sexagenaru, o luáramu pe o cale spirala spre culmea unei stânci înnalte si conice, numita: „Husaren-Tempel“, de la monumentulu ridicatu acolo în memori'a unor calareti, cari în o batalia cu Napoleon I scapara viét'á unui nobilu austriacu chiar prin caderea lor.

Cerulu érá seninu si o luna plina dá codrulu de bradi aspectulu unei cete de giganti. Sè fi auditu la chiote ciobanesci; clocotiá padurea, de-ti parea, cá esti în Ardealu pe Surulu p'ntre stâne.

Ajunsi în culme ni se presintá o panorama de totu poetica. Vien'a iluminata parea unu firmamentu de stele unde pânz'a Dunarei representá calea laptelui pe ceru. Ér spre apusu unu cârdu de munti dau aspectulu unui oceanu în turbare. Pe șiesulu Dunarei grupe de lumine ni presintau o privelisce ideala.

Aici inse nu érá multu de statu, căci unu vêntu

ce tragea peste culme pintre colónele monumentului, intrá si esieá prin vestmintele nóștre subtiri de primavéra, (cá prin sarié'a tiganului).

Unu glasu de clopotu ce jos în vale se isbiá din stâncá în stâncá, suná misteriosu miedíulu noptii, când — dupa unu „Calusieru“ si unu „Destépta-te Române!“ o luáramu la vale între mersuri naționale, cântate pe violina de dlu Blasianu si acompaniate de grupe de voci ce viniau în disordine.

Astfel dupa mai multe aventuri interesante, ne ajunse aurora la gar'a din Mödling.

La 6 óre deminét'á ajunsu în Vien'a, fia-care tristu de trecerea dilei precedente, cu unu suveniru neuitatu si cu inim'a renviata, multumindu betrânnulu dar verdelui nostru Generalu, ne întórseram pe acasa.

Silviu.

Ce e nou ?

Principele Carol, în caletori'a sa pentru inspectarea armatei, s'a opritu ántáiu la Pitesci, de unde avem o corespundintia particulara în nrulu presinte. Din Pitesci a pornitu la Slatina, la stati'a Stolnici — spune „Monitorulu“ — regimentulu alu 5-le de Dorobanti asemene a fost inspectatu, si pe la 2 óre dupa miédíadi Domnitorulu a sositu în orasiulu Slatina, care a fost împodobitu frumos. De la gara Innaltímea sa merse de-a dreptulu la bisericá spre a ascultá serviciulu divinu. Ací din întêmplâre fiind a se celebrá cunun'á fiului dlui senatoru Deleanu, cu dsiór'a Elena Munteanu, la întrarea Innaltímii sale în bisericá, tinerii se aflau tocmai înaintea altarului, atunci Domnitorulu binevoi a se oferí de nasíu, si împreuna cu dn'a Caramaliu, cununá tinerii. Acéșta norocita întêmplare a miscatu adâncu pe cei presinti si pe numerosulu publicu ce érá de faci'a. La 6 óre Domnitorulu a întrunitu la prândíu capetenile militare si civile. Sér'a, dupa ce Innaltímea Sa a asistatu la unu focu de artificie, în trassura si însoțitu de dlu ministru de resboiu, a facutu o preumblare în orasiu, fórte frumos iluminatu pentru acéșta ocașione.

Inmormântarea poetului Petrino, s'a facutu la Bucuresci, în 13 l. c., fiind de faci'a unu publicu fórte micu, căci si timpulu érá ploiosu. Intre ceialalti s'a vedíutu dnii: C. A. Rosetti presiedintele camerei, Docanu si Fleva vice-presiedinti, Sion, Urechia, P. Ghica, R. Golescu, Cariadgi, si N. Ionescu, carele cu elocint'á sa obicinuita a tinutu si o cuvêntare.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu dr. Nicolau Oncu, avocatulu în Baia-de-Crisiu si-a încredințatu sâmbeta înainte de duminic'a Tomei de sógia pe amabil'a domnișóra Letiția Hodosiu, fic'a dlui dr. Iosifu Hodosiu, avocatulu si referentu scolaru în Sibíiu.

Indreptare. Cá nu cumva cine-va sè acuse cu nedreptulu pe dsiór'a Emilia Lungu, grabimu sè suplinimu, cá numai din nebagarea de séma a corectorului nostru nu s'a însemnatu sub articolulu „Barbatii sânt fericiți“ din nrulu trecut, cá acela e tradusu din germanesce.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi în Pest'a. 1878. Calea tierci nr. 39.